

Lezen en schrijven van zakelijke teksten

1 juni 1989

Auteur: Chris Cuyves

Volume: 18

Nummer: 7

Pagina's: 382-399

Documenten

- [vonk_jrg18_062.pdf](#)

lezen en schrijven van zakelijke teksten taalvaardigheid lezen en schrijven is de titel van de syllabus van chris cuyves voor de deelnemers aan de bijscholingssessies rond het nieuwe leerplan voor de eerste graad van de eenheidsstructuur een lichtjes gewijzigde versie van de syllabus werd over twee artikelen in vonk gespreid het eerste deel dat in 88 6 verscheen bevat een algemene inleiding over de twee vaardigheden en een aantal lessuggesties en modellen rond de leesbeginsituatie het lezen van fictionele teksten en creatief schrijven in dit tweede deel gaat het over het lezen en schrijven van zakelijke teksten n v d r lezen met een zelf gekozen leesdoel 1 de leerkracht brengt een onderwerp te berde inventarisatie van wat de leerlingen erover weten voorkennis 2 elke leerling stelt een aantal vragen over het onderwerp i v m wat z hij er nog graag over zou weten 3 inventarisatie van de vragen 4 elke leerling kiest twee of drie vragen uit het lijstje 5 met die vragen in het achterhoofd lezen de leerlingen de tekst ze zoeken het antwoord op die vragen dat ze niet altijd gaan vinden 6 klassikale bespreking wie heeft een antwoord op een van zijn vragen gevonden wat was dat antwoord eventueel vergelijken met andere leerlingen aanvullen voorspellend lezen weer een aantal mogelijkheden zoals voor het voorspellend lezen van fictionele teksten zie deel 1 van dit artikel in vonk 88 6 1 expliciet oefenen aan de hand van pittige titels van krant artikelen de leerlingen lezen de titel en proberen te gissen waarover het artikel zal gaan men kan hen het artikel ook laten schrijven dan wordt het eigenlijke artikel gelezen en nagegaan in hoeverre de verwachtingen uitkomen deze oefening is meteen ook een oefening in het vinden van ideeën 382 vonk 1989 18de jg nr 7 jager door 200 onkwetsbaren hond in been afgeslacht ruim tweehonderd oegande geschoten se rebellen die meenden dat zij door tovenaars onkwetsbaar dublin reuter een ierse waren gemaakt zijn woensdag jager op eenden moest per heli tijdens zware gevechten met re kopter worden overgevlogen geringstroepen om het leven ge naar een ziekenhuis in dublin komen dat meldde radio kam nadat hij door zijn hond in een pala volgens het ministerie van been was geschoten defensie vielen zo n 700 opstan delingen zingend en lachend jager michael martin

was het vliegveld aan van de provin met vrienden op de oever van ciehoofdstad soroti gevangen lough ree in centraal ierland genomen rebellen verklaarden aan het jagen toen zijn hond op achteraf dat de guerrillastrij de trekker van zijn op de grond ders voor de aanval hun licha liggende karabijn trapte er men hadden ingesmeerd reet ging een schot af en de 24 jarige een tovermiddel dat hen zou martin werd in zijn linkerbeen beschermen tegen kogels begin dit jaar kwamen bij gevechten getroffen in het noorden van het land al eens 600 onkwetsbare rebellen om 2 systematisch een anticipatie fase inlassen bij elke zakelijke tekst die gele zen wordt vanuit de communicatieve situatie titel auteur soort tijdschrift enz en de voorkennis van de leerlingen de verwachtingen kunnen via een klasge sprek worden geformuleerd dat formuleren kan ook schriftelijk gebeuren de anticipatiefase kan b v afge sloten worden met de opdracht schrijf het artikel zoals je denkt dat het er zou kunnen uitzien de anticipatiefase moet dan wel zeer uitgebreid gebeuren zie ook cuyves 1982 en het schema van tekstonafhankelijke vragen in bijlage 1 3 tekstvolgend voorspellend lezen tekst terug van weggeweest bijlage 2 opdrachtenbiad voor de leerlingen a opdrachten vooraf 1 het artikel dat we gaan lezen komt uit het schooltijdschrift voor de jeugd blikopener wat verwacht je van een artikel uit dergelijk tijdschrift op gebied van inhoud welk soort onderwerpen op gebied van moeilijkheidsgraad 383 2 bekijk nu het artikel zoals het wordt aangeboden titel ondertitel illustratie lay out indeling a wat is het algemene onderwerp van het artikel 4 welk aspect van het onderwerp wordt hier behandeld het antwoord op deze vraag vind je in de ondertitel die bestaat eigenlijk uit twee hoofdwoorden terug en weggeweest probeer de ondertitel eens te parafraseren d w z in andere woorden te formuleren 5 nu heb je al ten dele een antwoord op de vraag waarover het artikel zal gaan vul je antwoord nu aan m a w waarover zou een artikel met deze titel in dit soort tijdschrift nog kunnen gaan 6 wat heeft de illustratie met het onderwerp te maken 7 bekijk nu de titel van de eerste paragraaf de jaren zeventig voorbij probeer te voorspellen waarover deze paragraaf zou handelen daarbijputtend uitje eigen kennis b opdrachten tijdens het lezen lees de eerste alinea 1 komt de inhoud van deze alinea overeen met de voorspellingen die je deed wat wel en wat niet 2 welke informatie is voor jou totaal nieuw 3 probeer te voorspellen wat in de volgende alinea zal staan werk deze opdrachten uit voor de tweede en derde alinea vraag drie uiteraard niet c opdracht achteraf je hebt nu het hele artikel gelezen kwam het overeen met je verwachtingen zoals je die in a 1 4 en 5 formuleerde 4 voorspellend diagonaal lezen naar du mont 1987 de klas wordt verdeeld in twee groepen elke leerling van groep 1 krijgt een links rechts diagonaal van een tekst elke leerling van groep 2 krijgt een rechts links diagonaal zoals het voorbeeld in bijlage 3 de leerlingen moeten zoveel mogelijk de rest van de inhoud van de tekst proberen te voorspellen en in de diagonaal de woorden aanduiden die hen daarbij op het spoor hebben gezet na deze eerste fase gaan een leerling uit groep 1 en een uit groep 2 samenzitten ze leggen hun voorspellingen bij elkaar gaan na of die zowat gelijk lopen vullen ze aan klassikaal worden de voorspellingen van de duo s besproken en vergeleken dan wordt de volledige tekst uitgedeeld en nagegaan in hoeverre de voorspellingen blijken te kloppen en indien niet waaraan dat te wijten was bedoeling is de leerlingen actief te leren lezen en

hen te laten inzien dat een lezer niet alle informatie nodig heeft om erachter te komen wat in een tekst staat op die manier is het een voorbereiding op de leesstrategie globaal of 384 diagonaal lezen die bestaat erin dat men de titel de tussentitels de inleidende en afsluitende alinea's en de begin en eindzinnen van elke alinea leest om zo een beeld te krijgen van wat er in de tekst staat voor de leerlingen is dit diagonaal of sjabloonlezen zoals du mont het noemt geen eenvoudige klus het is daarom aan te raden het te reserveren voor het einde van het tweede jaar en te beginnen met zeer eenvoudige teksten leesstrategieën studiemethode samenvatten leesstrategieën braet 1985 onderscheidt volgende vier leesstrategieën 1 oriënterend lezen is bedoeld om een eerste indruk van een tekst te krijgen de vragen die men zich daarbij kan stellen zijn wat is het centrale thema wat zijn de vragen die aan bod komen wat heb ik eraan is de tekst bruikbaar voor mijn doeleinden bij het oriënterend lezen bekijkt men de titel inleidende en afsluitende alinea's en eventueel tussenkopjes bij een artikel of de titel de inhoudsopgave en het eerste en laatste hoofdstuk bij een boek 2 globaal lezen dient om de hoofdzaken uit een tekst te halen de lezer wil weten wat over het onderwerp gezegd wordt de kernuitspraken daarover daartoe leest hij in aanvulling op de oriënterende lezing begin en eind van elke alinea bij een artikel of begin en eind van elk hoofdstuk 3 intensief lezen is geschikt om alle gegevens uit een tekst te halen en te beoordelen daartoe neemt de lezer de gehele tekst aandachtig door en tracht het resultaat van het oriënterend en globaal lezen aan te vullen 4 zoekend lezen gebruikt men om een bepaald detail op te zoeken daarvoor wordt de tekst eerst oriënterend en globaal gelezen om de vermoedelijke vindplaats te vinden dan leest men de gevonden plaats intensief een lezer kiest een strategie afhankelijk van het leesdoel dat hij wil bereiken uiteraard is het niet nodig de leerlingen met de theorie over de leesstrategieën op te zadelen het is best hen met de praktijk ervan in aanraking te brengen door teksten aan te bieden vergezeld van concrete opdrachten de eerste drie leesstrategieën sluiten op elkaar aan en vormen op zich een methode om teksten met toenemende grondigheid te lezen als dusdanig maken ze eigenlijk deel uit van een studiemethode als die van thomas en robinson pq4r zoals die in daemse 1982 leren leven in taal is terug te vinden en aangezien studierend lezen erg dicht ligt bij samenvattend lezen zie de hert 1986 draagt het inoefenen van die strategieën bij tot het vergroten 385 van de vaardigheid in samenvatten en een vaardigheid die we overigens in de eerste graad wel beginnen op te bouwen maar die nog niet uitmondt in het schrijven van een synthese studiemethode de studiemethode pq4r preview oriënterend en globaal lezen questions formuleer zelf per eenheid een aantal vragen vanuit jezelf je verwachtingen en vanuit de preview fase in de volgende fase kunnen nog vragen toegevoegd worden read lees de tekst en probeer de vragen te beantwoorden voeg eventueel vragen toe dit komt overeen met intensief lezen reflect denk na bij de gelezen tekst probeer nieuwe voorbeelden en toepassingen te vinden stel kritische vragen en beantwoord ze recite na het afwerken van een sectie probeer je de informatie opnieuw voor de geest te halen en mentaal op te zeggen deze fase kan afgesloten worden met een schriftelijke samenvatting review na het afwerken van het hele hoofdstuk of artikel doorloop je het mentaal helemaal opnieuw je roept de belangrijke punten in

je herinnering en probeert opnieuw de grote vragen te stellen en te beantwoorden
leren leven in taal p 292 293 studeren pft een andere studiemethode wordt in
studeren pft voorgesteld in de vorm van een stripverhaal ik neem ze lichtjes gewijzigd
aangevuld hieronder over 1 wat weet ik er nog van 2 verkennen van de tekst
3 lezen en begrijpen 4 inprenten dat kan op een aantal manieren de tekst structureren
onderstrepen markeren schematiseren vragen stellen voor jezelf formuleren
5 integreren herhalen bij het stripverhaal hoort een map voor de leerkracht met
suggesties en oefeningen om de verschillende stappen in te oefenen 386 het inoefenen
van de leesstrategieën 1 oriënterend lezen gedeeltelijk inge oefend bij voorspellend
lezen volgens de tweede moge lijkheid anticipatiefase informatieve teksten aanbieden
met opgave van het medium waarin ze verschenen en een opdracht als volgt lees de tekst
in bijlage door niet woord voor woord wel de kop de inleidende en de afsluitende
alinea s de tussentitels en beantwoord de volgende vragen 1 wat is het hoofdthema
van de tekst en welke hoofdvragen komen erin aan bod 2 je moet een brief schrijven
over naar een werkstuk maken over zou je het artikel daarvoor kunnen gebruiken
toelichten om te verhinderen dat de leerlingen toch heel de tekst grondig gaan
doornemen kan een tijds limiet bepaald worden leerlingen gebruiken de leesstrategie
bij het uitvoeren van een documentatie opdracht in het kadervan een of andere schrijf
of spreekopdracht als ze teksten moeten beoordelen op hun bruikbaarheid 2 globaal
lezen informatieve teksten aanbieden met de opdracht deze tekst komt uit met eventueel
karakterisering van het medium b v tijdschrift voor de jeugd lees de kop tussentitels
inleidende en afsluitende alinea s en de begin en eindzin van elke alinea en beantwoord
volgende vragen 1 welke antwoorden geeft de schrijver op de hoofdvragen 2 welk
gedeelte van de tekst zal je het best kunnen gebruiken als je een brief moet schrijven
over enz of als i de tekst behandelt vijf deelthema s het eerste krijg je cadeau de
andere zoek je zelf 1 xyz 2 3 4 5 tijds limiet 387 3 intensief lezen inoefenen via
vragen tekstafhankelijke en tekstonafhankelijke zie later het inoefenen van de
studiemethode 1 pq4r zie leesstrategieën voor preview en read questions via
voorspellend lezen of les lezen met een zelf gekozen leesdoel reflect via vragen
over de tekst die de leerlingen leren redeneren nieuwe voorbeelden en toepassingen
vragen recite en review leerlingen zoveel mogelijk in hun eigen woorden laten zeggen
wat in delen van de tekst staat het geheel van de studiemethode kan best inge oefend
worden door de leerlingen in de klas een brok leerstof te laten studeren onder
intensieve begeleiding van de leerkracht 2 studeren pft zie de bijhorende map
deelvaardigheden en inzichten in verband met lezen en ook schrijven van zakelijke
teksten en samenvatten hoe gefaseerd de leesstrategieën ook worden inge oefend
je zit op tekstniveau te werken terwijl de leerlingen misschien wellicht nog moeite
hebben met een aantal vaardigheden op woord zins en afneaniveau ook die
deelvaardigheden kunnen zoveel mogelijk stap voor stap opbouwend aangebracht
worden een curriculum voor de eerste twee jaren zou er kunnen uitzien als
hieronder het hoeft daarom niet in de gegeven volgorde afgewerkt worden hier en
daar wordt een uitgewerkt lesmodel gegeven 1 woorden begrijpen 2 verbandwoorden
ook bindwoorden genoemd in zinnen hele teksten kunnen invullen verbandwoorden
signaalwoorden verwijswaarden en parallel woorden meer informatie over verbandwoor-

den en dergelijke is te vinden in de publikaties die onder 5 worden vermeld voor een voorbeeld op tekstniveau zie later 3 zelf zinnen maken met verbandwoorden 4 ordeningsoefeningen 388 5 een aantal alineaverbanden opsommend toelichtend uitwerkend met behulp van voorbeeldteksten aanbrengen voor meer informatie over die alineaverbanden zie braet 1985 wethly 1985 steehouder 1984 en adank gerritsen van isselt roelfszema 1988 voor een concrete didactische uitwerking van dergelijke lessen zie bousset e a 1987 bij wijze van voorbeeld een tekst waarin een opsommend verband zit niet alleen tussen de alinea's maar ook tussen een aantal zinnen met enkele suggesties om ermee te werken inbrengen van een filmrol om een nieuwe filmrol in te leggen open je eerst de camera door de knop aan de zijkant van de camera naar beneden te drukken trek dan de aanloopstrook van de film een stukje uit de cassette en zet de film in de camera steek daartoe de cassette met de onderzijde eerst in de camera druk daarna de bovenzijde ervan naar binnen tot hij op zijn plaats vastklikt trek nu de aanloopstrook tot aan het rode filmleegte instelteken uit de cassette en leg de aanloopstrook langs de bovenste filmgeleiding controleer of het nokkenwiel in de filmperforatie grijpt sluit tenslotte de camera achterwand de film zal automatisch naar de eerste opname getransporteerd worden suggesties signaalwoorden eerst dan daarna wegdoen in een lijstje apart geven en laten invullen ordeningsoefening van maken zo aanbieden via vragen attent maken op signaalwoorden de leerlingen na een van de vorige mogelijkheden uitleg geven over signaalwoorden en hun functie eventueel afsluiten met een schrijfp opdracht waarbij de leerlingen een reeks opeenvolgende handelingen uit een gebruiks aanwijzing bijvoorbeeld in een doorlopende tekst moeten verwerken met behulp van al of niet gegeven signaalwoorden 6 losse alinea's aanbieden de leerlingen schrijven de verbindende zinnen of herschrijven de tekst zodanig dat de alinea's wel aan elkaar hangen 7 tekst aanbieden zonder lay out de leerlingen moeten de lay out verzorgen hoofdletters interpunctie alinea indeling opmaken titel en tussentitels apart zetten 8 losse door elkaar gegooide zinnen in alinea's rangschikken soort ordeningsoefening maar dan met nadruk op groeperen van de zinnen tot alinea's 389 9 leerlingen in alinea's leren schrijven volgens een gegeven model suggesties een kernzin laten uitwerken tot een of meerdere alinea's b v leren zwemmen is goed voor je gezondheid en veiligheid een standpunt van argumenten voorzien elk argument moet geformuleerd worden in een alinea 10 thema's in alinea's teksten aanduiden vooraf kan men de leerlingen aanleren waar thema's in het algemeen te vinden zijn zie voor een voorbeeld vindplaatsen van een thema in bousset e a 1987 melopee 2 plantyn 11 thematiseren van alinea's en korte teksten de leerlingen laten kiezen uit een aantal mogelijke formuleringen van het thema van een tekst kan ook met kopjes hen zelf het thema laten formuleren 12 themazinnen voor alinea's laten kiezen uit een aantal mogelijkheden zelf laten schrijven een voorbeeld schrijf bij de tekst superlijm voor elke alinea een themazin superlijm themazin die lijn zou buitengewoon sterken duurzaam zijn hij is afgeleid van de kleefstof waarmee mosselen zich aan rotsen en dergelijke vastankeren de oceanoloog j herbert waite van de universiteit van connecticut amerika is erin geslaagd de chemische formule van die mosselijm te ontcijferen themazin hij is allereerstbijzondergeschikt voor medische toepassingen ge-

compliceer de beenbreuken kunnen nu b v gelijmd worden waardoorschroeven en platen overbodig worden ook in de tandartspraktijk zal de lijm goed van pas komen bijvoorbeeld om gebroken tanden te kleven in de techniek zou het kleefmiddel ook op allerlei manieren kunnen gebruikt worden scheepsbouwers tenslotte kunnen de stof verwerken in een anti roest verf voor de kiel van een schip naar eos oplossing themazin 1 een amerikaans wetenschapper is een nieuwe superlijm op het spoor 390 themazin 2 de lijm zou voor verschillende doeleinden kunnen gebruikt worden 13 de houding van de schrijver expliciet en impliciet t o v zijn onderwerp ieren achterhalen 14 een schema laten aanvullen opstellen met of zonder vooraf gegeven skelet 15 schema s laten uitschrijven tot een doorlopende tekst einde tweede jaar en dan nog alleen in goede klassen tekstafhankelijke vragen de methode die het meest gebruikt wordt om zakelijke teksten te bespreken we doen er goed aan ook hier de typologie van gallagher en aschner voor ogen te houden zie deel 1 van dit artikel in vonk 88 6 tekstonafhankelijke vragen bedoeling van het werken met zo n schema van tekstonafhankelijke vragen is dat de leerlingen een algemeen toepasbare leesmethode leren in een eerste graad is het uiteraard niet de bedoeling dat de leerlingen zelfstandig ieren werken met een schema als dat uit cuyves 1982 in bijlage 1 wel kan de leerkracht telkens z hij een zakelijke tekst wil bespreken het schema als hulpmiddel gebruiken om geschikte vragen te zoeken die vragen kunnen dan voor de leerlingen wat tekstafhankelijker meer op de te lezen tekst toegespitst gemaakt worden door het regelmatig herhalen van dergelijke leeslessen waarbij telkens een aantal vragen terugkeren raken de leerlingen stilaan vertrouwd met het vragensysteem voorbeelden van lees en schrijfopdrachten in combinatie met andere activiteiten i informele brief supplementaire opdracht bij de rode vuurtoren zie deel 1 in vonk 88 6 je zit bij anne in de klas je schrijft in een briefje aan een vriend of vriendin wat er is gebeurd de brief kan ook geschreven worden vanuit het standpunt van anne 2 formele brief als een van de activiteiten de laatste in een lessenreeks rond een item uit de 391 groote magazijnen brt 1 radio waarin ook aan bod komen beluisteren van het item verschil spreek en schrijftaal herschrijven van transcriptie van spreektaal in schrijftaal verwerken van gegevens uit het item in een dagdagelijks gesprek in de brief moeten de leerlingen aan de groote magazijnen een vraag stellen waar ze al lang mee zitten en geen antwoord op kunnen bedenken 3 tekst voor t v programmaboekje schrijven 4 aankondigende teksten voor t v programma schrijven 5 aan de hand van de krant een eigen jeugdjournaal opstellen en voorlezen 6 instructies lezen en schrijven lezen de leerlingen moeten zich in kleine groepjes het gebruik van een toestel of het spelen van een bepaald spel eigen maken door het lezen van de gebruiksaanwijzing of ze goed gelezen hebben wordt zichtbaar wanneer ze het toestel of toestel video computer keukenapparaat stuk elektrisch speelgoed apparaat technologische opvoeding bedienen of het spel computerspelletje of gelijk welk spel waar ze niet vertrouwd mee zijn spelen dat kan gecontroleerd worden door de klas in zijn geheel de leerling die het voorwerp of het spel heeft meegebracht of de leerkracht technologische opvoeding schrijven na een inleiding over de eisen van een goede gebruiksaanwijzing leesbaarheid voor een groot publiek geen moeilijke zinnen geen moeilijke woorden logische opbouw duidelijk verwi-

jzen naar het voorwerp en na er eventueel een nader bekeken te hebben analyse gericht op bepaalde kenmerken krijgen de leerlingen de opdracht een gebruiksaanwijzing te schrijven voor voorwerpen of bepaalde handelingen daarmee b v het vervangen van een vulling in een pen het openen van het raam in het klaslokaal het bedienen van een walkman een rekenmachine een fiets enz de teksten worden in tweetallen uitgewisseld beoordeeld en indien mogelijk uitgeprobeerd zie ook e h b o lesontwerp nummer 69 instructies voor het geven van instructies en pistoor 1984 p 55 chris cuyves herenboslaan 34 2578 koningshooft bibliografie adank a l h j h gerritsen p m c g van isselt i roelfszema zo gezegd zo geschreven martinus nijhoff leiden 1988 392 bouland m j morshuis samenstellers namens redactie interkom interkom moedertaalonderwijs in de praktijk pendoor amsterdam 1987 bousset h b de ridder e de ridder e a melopee 1 en 2 plantijn deurne 1987 braet a taaldaden havo wolters noordhoff groningen 1985 coene a m c cuyves r daelmans j franken cl neutjens c verhaegen c weyffels eerste hulp bij t onderwijs mim deurne 1986 cuyves c tekstonafhankelijke vragen voor zakelijke teksten in vonk 12 1982 3 4 15 daems fr j pepermans r roger leren leven in taal de sikkel malle 1982 hert w de eens je beminde gekozen door het bos de bomen leren zien in vonk 18 1986 3 168 175 langedijk p studie en concentratieoefeningen uitgeverij aakh hermes b v deventer 1978 leeuw m e de lees beter lees sneller aula 425 het spectrum utrecht antwerpen 1975 leidse werkgroep moedertaal didactiek moedertaal didactiek dick coutinho muiderberg 1980 maes p jr s tuerlinckx p maes sr w jansen studeren pffftl met bijhorende ideeënmap voor begeleiders standaard educatieve uitgeverij mathijssen m schrijven als aanzet tot lezen in vonk 15 1985 5 17 20 mont a du lezen een produktieve vaardigheid in vonk 18 1988 3 110 119 mont a du sjabloonlezen een techniek in voorspellend diagonaal lezen van zakelijke teksten in vonk 17 1987 1 16 23 pistoor e r kie ft e postma lesideeën wolters noordhoff groningen 1984 poel j van de heb je niks beters te doen over leesvaardigheid binnen en een beetje buiten de school in vonk 16 1986 2 70 80 roger r de literatuurkring in actie in vonk 11 1981 a 2 19 23 roger r zijn er nog vragen in vonk 11 1981 b 5 15 25 segers r t over lezen een methode voor het literatuuronderwijs 1 2 martinus nijhoff leiden antwerpen 1984 steehouder m c janssen k maat j van der staak e woudstra leren communiceren wolters noordhoff groningen 19842 verhoeven j k van de poel schrijfvaardigheid creatief schrijven in vonk 16 1986 1 12 19 wethlij a lees en schrijftechniek heideland orbis antwerpen 1985 bijlage 1 schema voor het lezen en analyseren van zakelijke teksten i anticipatie communicatieve situatie a titel a wat weet je zoal over het onderwerp af waar haal je die kennis hoe wanneer waar wat eigen ervaring gelezen gehoord gezien b voortgaande op de titel waarover zou de tekst kunnen gaan b auteur a wie beroep functie behoort hij tot een groep vereniging instituut partij zo ja welke strekking schrij ft hij als vertegenwoordiger van die groep of uit eigen naam b in hoeverre zou dit alles invloed kunnen uitoefenen op de inhoud van de tekst m a w wat voegen al deze elementen toe aan onze verwachtingen omtrent de tekst c presentatie a onder welke vorm is de tekst gepubliceerd in ro man als artikel in krant of tijdschrift zo ja welke genre vrouwentijdschrift sensatietijdschrift wetenschappelijk tijdschrift strekking politiek sociaal ideologisch 393 in een folder reclame verkiez-

ings in een non fictionwerk wetenschappelijk of vulgariserend enz b wat voegen al deze gegevens toe aan de verwachtingen i v m de tekst d publiek a kan je uit a b c afleiden op welk lezerspubliek de auteur mikt waar leid je dat juist uit af b wat voegt dit toe aan onze verwachtingen omtrent de tekst samenvattend gegeven titel auteur presentatie en lezerspubliek wat verwacht je dat er in de tekst gaat komen ii analyse a inhoud a formuleer een aantal kernvragen a g en waarop de tekst een antwoord geeft of en probeer in de tekst een antwoord te vinden op de vragen wie wat hoe waar wanneer waarom oorzaak gevolg b wat is het doel van de auteur met de tekst uitleggen vaststellen overtuigen onderzoeken vertellen ontroeren weerleggen kritiek uitoefenen doen lachen verstrooien enz wat wil de auteur uitleggen vaststellen bekritisieren waarmee wil hij ontroeren doen lachen overtuigen welke feiten gegevens bewijzen argumenten haalt hij daartoe aan c strekking wat is de houding van de auteur t o v het onderwerp waaruit blijkt deze houding uit positief of negatief geladen woorden uit duidelijke waardeoordelen enz geef voorbeelden b structuur a uiterlijk is er een visueel merkbare indeling welke alinea s tussentitels spaties b inhoudelijk probeer de logische lijn die door de tekst loopt bloot te leggen maak een schema van de tekst komen uiterlijke en inhoudelijke structuur met elkaar overeen leg eventueel een verband tussen beide c taal stijl moeilijke woorden hoe is de woordkeuze de zinsbouw de formulering zakelijk helder humoristisch eenvoudig beeldrijk enz geef voorbeelden d de bron a waar haalt de auteur zijn informatie b is die bron een andere tekst en welke wetenschappelijk onderzoek op welk gebied een enquête in verband waar mee welke groep van mensen eigen ervaringen observatie van wat wanneer enz ill evaluatie a welke is de houding van de lezer t o v 1 de inhoud a zijn de feiten de gegevens die de auteur aanhaalt geloofwaardig waarom niet controleerbaar kan je zelf de waarheid ervan nagaan hoe gemakkelijk moeilijk probeer het b welke informatie in de tekst vind je juist en onweerlegbaar c welke feiten argumenten stel je tegenover feiten argumenten waar je het niet met eens bent d is de informatie de lijst van argumenten volledig indien niet welke aanvullingen zijn mogelijk waar kan je aanvullende informatie vinden 394 e is er een ander standpunt t o v het onderwerp mogelijk dan dat van de auteur zoals in de tekst weergegeven welk van wie groep individu f blijkt uit de tekst dat de auteur goed weet waarover hij schrijft is hij deskundig op het gebied van het onderwerp hoe blijkt dat 2 taal stijl aangepast aan de inhoud het publiek eventueel kritiek op woordkeuze zinsbouw formulering 3 het doel van de schrijver is dit de moeite waard of niet waarom is het doel bereikt of niet waarom 4 structuur is er een andere eventueel betere structuur opbouw van de tekst mogelijk welke b wat heb je eraan gehad 1 cognitief heb je er iets bij geleerd wat 2 affectief mooi belangstelling gewekt overtuigd van iets gemotiveerd om iets te gaan doen om over hetzelfde onderwerp een andere tekst te lezen enz 395 96c leuedovl9 1if1 luaq ualle al jaauem loo ullz plaalaq pllge uapnalilo ai iai dsajlla untl u i t1 lappiw u99 jeew 10 si ualaon al uee lep wo tlastlaw azonlotl n x um istjmj uona uaiel ua uaop ua66az laow play6ipuclsulo uapalsag itp-cl uu i 11 oil jait ar uilll f u a ila u uaw lem ualaonuee oou jaw alle ui alp ui ix 41 i m alp li10 6 a1 1 1 os jo ualam s lah luaq moo al 1eem uaoamag 09 ap ua uailalfl i i 11ap1oom aam law 1 1 a nillawlewa6 ua uaouompa6uo uee do laam ualapuul unq

uj ua plap ulet iejoon 10 iwo i oh sun uaa maw 6eepuen law unq uapal i ut e6
jap6joz1an yoiz uoo l 1 s piayplaalae puaou mp japu w ullz az men njam aip uasu-
jlw ap uassni ueelslty y uauampjan 6eepuen uliz p at 6 punol ua s uuam loopl adaip
uaa 151ajp j3 aol uee apu t iva s a p uapnoy a sen se ua laoq uaa oou noo 55 ay jay
16aon 01 3 uen zaul uamaogallanbila pl l japliazla ua uawau a le s nw al uana6 am-
na u ap uen jalslllyos ap uen ua3 a puey uaa puewa suaa mew jaagojd uaggay go
uaa uasuaw a6uol uauun4 a uanez laoq uaa olanezpoou joon s ja icm amlu6uelaq
lay uen uaiyassiw uaaa sem ah uauua t al sla6al laogalay i1u6uelaq law l py p s u3
um uaa uee 0 uaa 14ianeppoou sem iah p ayti pun i 05 jallaus lux uajaon la0w ialc-
sa6 uaa ily aotl ua siuual uen sem 3jeez uaa lemon ja6a0jn ua uallalsdo laow lauq
uaa liy aoy ua6ejpa6 p ayplaalaq lep ua66az uen uan uapala6 laow yoa ily aoy
laam aim si paapla6 uajel uen aip sle apllazap jaaw a u 6uei ua ide a6 ilaay ualai-
uew ol aof tit lay mew onla pueylawezouel uawol az a1m luzuassnl laan iaay 100n
ja uanewaau 93 jalag lo 6n1ai ullz uawjons6ue6w0 apao6 00 iim alp sisijo ap lep
p6 nuano uen a piapueaan jeeu 6nua1 am ullz 11az iyoejga6 ua1oa jeeu ua-
ploonque laan uaplom j3 ueels 6uillalsouelaq ap ui 02 mnaludo uaja uew auau alp
lep kum lay aou p6ee1nao e yalz uaggay ualaa oz sisija ap allanbila jano uanaoq
saz spuellapan ay u spa ualle ualam suo liq uauayosjan jee atijon la y onla 1a wiz
ualaiuew apao6 ap ua 51 ap ur z a 6 pouuo saam alp piiliq yoer januo l c elo ua a
soja lay swos uz saam ua yoej jaa ua slapno wiz lenal uaa6 w 6z uapllm oz u3 11
ija6jng mew ualle lay uapuon ualan ua rajdsuee jaay jo awep uaa 0l laluw uana-
jyxa6j00n ap do uee6 paal a6 6jna i uala sallan ua6lon a uappey pua4a6 alp sjapno
uny sleoz praypiaalaq uen s a5a1 ap 6ou nnila iazdo uap1a61om ii2 ilg 6iplols ua
on ja in aouol alai uadall 6lluanaz ua1e1 ap 5 leuen lemon peeplapul u3 uasuaw
aouol ap hq suey le uajem 6am pao6 joon payplaalaq ua e anb a iep yoepa6 uappey
uaolwvos fiqloon 6iluanaz ue1 f ea jseemo56om uen 6niej peqppjeoe9 z 39d1f 19 bi-
jlage 3 help chooi mde plaagg reniging voor volks de auto 1 wat werk verricht
ruiten ve 1 huwelijk en de spoor van t middel zoals en ander werd shampoo slag n
de bevindin cellijm a ar bijeenge toek van de kul kei meer nog dan de wt nieuwe
woning het aktit de meest in hetoog sprir opgetekende fratsen zijn verplaatsen
van de meubt naar de meest onwaarschijn ke plaatsen een echtpaar von in de
douche een hele school li goudvissen en een ander paar werd vergast op 200
kuikens die l ustig in de woonkamer rond cau ppelden vaak voorkomend is teriaa
het versperren van de toe voorkoe tot de uiting of het ver danse ees cen van een f
lcktricitets dervraagd melding gen e zither ook de fiktie op het dansfez ticeti in
kranten voor is zeer gevariet tibout of een twee vrij analoog st en eire te koop
hendagheidsspelle oden op het heidswedstr ijden eh nclagochtend ciologisch on-
derzoek le of g irri de spelletjes vooral vu niet denk in arl eidersmtlieus bij
ebrachte bedienden wordt het ze l it vele marginaal verschijnsel get zijn fisch
gezien scoren de spelle lrste hoger in het dorp dun in h nt verstedelijkt dorp en de
titel 397 vervolg arse volkskundig emt ee judvisc badkr plaaggeesten rijst of
bloem olks de auto het koetswerk en jrricht ruiten vertonen wel eens spoor van
een of ander en de middel zoals tandpast der werd shampoo slagroom o e bevindin
sellijm aa r bijeenge tarboek van de kuil meer nog ei nieuwe woe de meest n mani
zonder opgetekr verpla naar ke in ge er an fratsen emmel dyci film terreinen bij

uitstek zijn d m onder gen de nieuwe woning achte mate kranten t naar fratsen uit het veldwerk b1 g van heden 51 5 wo van alle hu ken vlaanderen al dar der soek blijkt dal ve grappen wor om fratsen uit te door vrienden steeds zeer wild ver bu ren vaak vlaanderen als voor auto aange e kenmerk hebben al die zochte ger n ni et mekaar gemeen dat dingen v p de ene of de andere ma pot ten r proberen om de eerste hu lacr elrlksnacht te vertragen door ovc het longe koppel vroor allerlei let problemen te planisen de ri ktie rf 398 uit het nieuwsblad xnieuws onderzoek door leuvense volkskundigen help er zwemt een school goudvissen in de bad kamer plaaggeesten rijst of bloem in delen zijn soms brutaal van leuven de leu vense vereniging voor volks de auto het koetswerk en de aard isexboekjes contra ceptiva kunde heeft de jongste tijd heel wat werk verricht ruiten vertonen wel eens een en af en toe suggestief fr ijst in rond de tematiek van liefde en huwelijk en de spoor van een of ander smeer bed middel zoals tandpasta baby het fenomeen van de huwe volksgebruiken daarom trent een en ander werd shampoo slagroom of behang lijksgrappen is algemeen ver recent op een studiedag bespro ken en de bevindin sellijm breid in heel vlaanderen hoe gen worden in de loop van volgend jaar bijeenge wel er kleine regionale verschil len optreden zo valt het vol gens bracht in de ethnologia flandrica het jaarboek van de kuikens professor top op dat in het pa vereniging meer nog damde wagen is de lottenland nog echt oude ge voorzitter stefaan top licht nieuwe woning het aktieterrein bruiken blijven door leven zc een en ander toe hij laat al de meest in het oog springende komt het nu nog voor dat het ronds een tiental jaar licenti opgetekende fratsen zijn het af scheid van de bruidegom aan aatsstudernten tesissen maken verplaatsen van de meubelen het vrijgezellenleven gevierd omu cnt allerlei volksgebruiken naar de meed onwaarschijnlijk words met de verbranding van hn vlaanderen zo ook rond het ke plaatsen era echtpauir vond tr n broek die hit dun met eigen tema vaan liefde en huwelijk in in de douche een hele school middelen moet proberen tc de loop van de afgelopen tien goudvissen en een ander paar blussen liar werden reeds 17 detailstu werd vergast op 200 kuikens die een ander fenomeen dat lira dies gemaakt in vlaamse ge loslag in de aonkaimer rond caucue in het verza melde taai meenten in i3rabant onder an trippelden vaak voorkomend is teritaal on derzocht heeft is hei dere in merchtem wemmel ook het versperren van de toe voorkomen van spelletjes up hei gool en scherpenheuvel rui terreinen bij uitstek li jn de wa gang tot de woning of het ver dansfeest 1311 52 5 van de on cauchre uit merchtem onder ger de nieuwe woning en oor aken van een elektriciteits derf ringde bruidsparen werd zocht het bijeengebrachte mate kranten panne rneldin g gemaakt van spelleut aan ni die tesissen naut t fratsen tilt hei veldwerk blijkt chit in i enelotte zijn er ook de fhktie op het dansfeest liet repertoire naar aanleiding van heden 51 5 ii van talie huwelijken in ve advertentie in kranten voor lis zeer ge varieerd moor overal daagse huwelijken vlaanderen nl clan niet kreatc appelen branuhout of een twa ee vrij analoog stoelendans t e uit het ondermek blijkt da ve grappen worden uht j ehiiald dehandse wagen die te koop snel hendiglspjtj het ge bruik om prat en ua te door vrienden familieleden of worden auangclxiden up hel heidswedstrijden en uit het s i w halen nog steeds zeer wijd ver burrs vaak won t daar bij de nieuwe adres ele zondagochtend ctologisch onderzoek blijkt laat eid is

in vlaanderen als voni auto aangepakt in de onder na de brurloit sippe of geirri de spelletjes vooral voorkomen nautmsic kenmerk hebben al die indite gemeenton kwamen mrl teerde gezichten tras niet denk in arbeidersmilieus lij hogere i ratsen niet mekaar gemeen dat ding n van het vastmaken van beeldig ljrl het bijeengebrachte bedienden wordt het m els rein ze op de ene of de andere rna potten err pannen tu in dei bum mater uuil bli jkt ook dat vele margmaiad verschijnsel rogr t nter proberen om de eerste ho per keitjes in de wieldoppen i raisen erotisch van inslag rijn fisch gezien scoren de pelletjes weliiksnacht te vertragen door overdadige versiering met toi zij naken ai usie op de eerste hoger in het dorp dan in het hel jong koppel voor allerlei letpapier en dergelijke in som huwelijksnacht op de voort verstedelijkt dorp en de stad pi ublemen te plaatsen de aktie huge gevallen strouren de plantriig de gehanteerde mid 1vrh1 399